

**SINIF İÇİNDE ÜRETİCİ YAPAY ZEKÂ KULLANIMI: İLKOKUL
ÖĞRETMENLERİNİN PERSPEKTİFİNDEN BİR DEĞERLENDİRME
ÖZET**

1. Cansel DEVECİ¹,

Araştırmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin üretici yapay zekâ teknolojilerini sınıf ortamında nasıl algıladıklarını, bu teknolojilere yönelik deneyimlerini, karşılaştıkları zorlukları ve gözlemledikleri öğrenci etkilerini nitel veriler ışığında ortaya koymaktır. Günümüzde eğitim ortamları dijitalleşme ile dönüşüm geçirirken, üretici yapay zekâ araçlarının öğretim süreçlerine entegrasyonu giderek önem kazanmaktadır. Teknolojinin sınıf düzeyinde, özellikle ilkokul kademesinde nasıl kullanıldığına dair öğretmen temelli veriler sınırlıdır. Araştırma 2024–2025 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Tuzla ilçesindeki Orhanlı İlkokulunda görev yapan dokuz sınıf öğretmeniyle yürütülmüş, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Bulgulara göre öğretmenlerin çoğu üretici yapay zekâya ilgi duymakta, ancak sınıf içi uygulamalarda henüz yeterince deneyim sahibi değildir. Kullanım kolaylığı, öğrencilerde dikkat artışı ve bireyselleştirilmiş öğrenme gibi olumlu etkiler öne çıkarken; hazırcılık, eleştirel düşünme eksikliği ve rehberlik yetersizliği gibi risklere de dikkat çekilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin üretici yapay zekâya yönelik olumlu ancak temkinli bir tutum içinde oldukları belirlenmiştir. Bu doğrultuda, öğretmenlere yönelik uygulamalı hizmet içi eğitimlerin yaygınlaştırılması, etik kullanım ilkelerinin belirlenmesi ve sınıf içi örnek materyal desteğinin artırılması önerilmektedir. Çalışma, üretici yapay zekânın pedagojik çerçevede etkili kullanımına yönelik eğitim politikalarına yol gösterici niteliktedir.

Anahtar kelimeler: üretici, yapay zekâ, sınıf

¹ Tuzla Orhanlı İlkokulu/İstanbul, e mail: c.deveci1@outlook.com, ORCID: 0009-0005-6666-5624 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE USE IN THE CLASSROOM: AN EVALUATION FROM THE PERSPECTIVE OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

ABSTRACT

The purpose of the research is to reveal how primary school teachers perceive generative artificial intelligence technologies in the classroom environment, their experiences with these technologies, the difficulties they encounter, and the student effects they observe in the light of qualitative data. While educational environments are undergoing transformation with digitalization today, the integration of generative artificial intelligence tools into teaching processes is increasingly gaining importance. Teacher-based data on how technology is used at the classroom level, especially at the primary school level, is limited. The research was conducted with nine classroom teachers working in different schools in Selçuklu district of Konya province in the 2024–2025 academic year, and the data were collected through a semi-structured interview form. According to the findings, most of the teachers are interested in generative artificial intelligence, but they do not yet have enough experience in classroom applications. While positive effects such as ease of use, increased attention in students and individualized learning stand out, risks such as preparation, lack of critical thinking and inadequacy of guidance have also been highlighted. As a result of the research, it has been determined that teachers have a positive but cautious attitude towards generative artificial intelligence. In this direction, it is recommended that practical in-service trainings for teachers be expanded, ethical usage principles be determined and sample material support in the classroom be increased. The study is a guide for educational policies for the effective use of generative artificial intelligence in the pedagogical framework.

Keywords: generative, artificial intelligence, classroom

1. GİRİŞ

Dijitalleşmenin son evresinde ortaya çıkan üretici yapay zekâ, dil modellerinden (ör. ChatGPT) görüntü sentezleyicilere kadar geniş bir yelpazede “yeni” içerik üretebilen sistemleri ifade etmektedir. Küresel ölçekte eğitim ekosistemleri, üretici yapay zekâyı ders tasarımından anında geribildirim sunmaya kadar pek çok alanda hızlıca denemeye başlamıştır. ABD Eğitim Bakanlığı’nın yol haritası, yapay zekânın öğretimi bireyselleştirme ve öğretmenin asli rehberlik

rolünü güçlendirme potansiyelini öne çıkarırken, etik ve doğruluk risklerine de dikkat çekmektedir (U.S. Department of Education, 2023).

Öğretmenlerin bu dönüşümdeki konumu kritik görünmektedir. 2024 sonbaharında yapılan ulusal RAND anketine göre, okul bölgelerinin %48'i öğretmenlerine üretici yapay zekâ kullanımı konusunda resmî hizmet-içi eğitim vermiştir; bu oran 2023'e kıyasla 25 puanlık bir artışı temsil etmektedir (Kaufman vd., 2025). Benzer biçimde, K-12 Dive verileri öğretmenler arasında üretici yapay zekâ kullanım oranının bir öğretim yılında %51'den %67'ye yükseldiğini göstermektedir (Hicks, 2025). Bununla birlikte Pew Research (2024) raporu, öğretmenlerin dörtte birinin hâlen “faydasından çok zararı” olabileceği endişesini taşıdığını ortaya koymaktadır.

Literatür, ilkokul düzeyinde üretici yapay zekânın öğrencilerin görsel-işitsel uyarıcılar üzerinden motivasyonu artırdığına (Lee ve Huang, 2025); problem çözme ve öz-yönetimli öğrenme becerilerine katkı sağladığına (Cukurova vd., 2023) işaret etmektedir. Bununla birlikte, erken yaş gruplarında etik filtrenin zayıflığı ve hazır cevaplılığın eleştirel düşünmeyi gölgeleyebileceği riskleri de vurgulanmaktadır.

Türkiye bağlamında yapılan güncel çalışmalar, sınıf öğretmenlerinde yüksek ilgi fakat sınırlı uygulama eğilimini rapor etmektedir. Afyonkarahisar'daki nitel araştırmada öğretmenler yapay zekâyı “geleceğin kaçınılmaz gereği” olarak tanımlasa da doğrudan sınıf içi entegrasyon oranının düşük olduğu görülmüştür (Kurtde Fidan ve Kayar, 2025). İstanbul örnekleminde öğretmenler üretici yapay zekâyı özellikle görsel materyal ve ölçme-değerlendirme amacıyla yararlı bulsa da “öğrenciyi hazırcılığa alıştırma” kaygısını dile getirmiştir (Ağmaz ve Ergüleç, 2024). Bu bulgular, uluslararası eğilimlerle tutarlı olarak merak-çekince ikilemine işaret etmektedir.

Ancak mevcut çalışmaların önemli bir bölümü ya bütün K-12 düzeyini içeren geniş ölçekli anketlerle sınırlı kalmakta ya da öğretmen adaylarını odağa almaktadır. Özellikle ilkokul öğretmenlerinin üretici yapay zekâyı gerçek sınıf pratiğine nasıl entegre ettiği, hangi zorlukları yaşadığı ve öğrencilerde gözlemlendiği etkiler konularında nitel veriye dayalı araştırmalar sınırlıdır. Bu bağlamda, mevcut çalışma Türkiye'de görev yapan ilkokul öğretmenlerinin üretici yapay zekâya ilişkin görüş ve deneyimlerini derinlemesine inceleyerek hem ulusal literatürdeki boşluğu doldurmayı hem de öğretmen eğitimi politikalarına sahadan kanıt sunmayı amaçlamaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) desenine göre tasarlanmıştır. Durum çalışması deseni, belirli bir olgunun ya da sürecin derinlemesine ve çok yönlü olarak incelenmesini amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2022). Bu çalışmada, ilkökul öğretmenlerinin üretici yapay zekâ teknolojilerinin sınıf içi kullanımına ilişkin görüş ve deneyimlerini ayrıntılı biçimde anlamak hedeflenmiştir. Katılımcıların yaşantılarına dayalı veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanarak içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

2024–2025 eğitim-öğretim yılı kapsamında İstanbul ili Tuzla ilçesindeki Orhanlı İlkokulunda görev yapmakta olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam dokuz öğretmen, bu çalışmanın katılımcı grubunu oluşturmaktadır. Katılımcıların seçiminde kıdem, yaş, cinsiyet ve çalıştıkları kurumsal yapılar açısından çeşitliliğin sağlanmasına özen gösterilmiş; bu doğrultuda maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerde katılımcıların kimliklerinin gizliliğini sağlamak amacıyla her bireye K1’den K9’a kadar kodlar atanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından oluşturulan ve alanında uzman kişilerden alınan görüşlerle içerik geçerliliği sağlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formu, öğretmenlerin bilgi düzeylerini, sınıf içindeki uygulamalarını, algılarını ve önerilerini derinlemesine ortaya koymayı amaçlayan toplam yedi açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşmeler yazılı olarak yürütülmüş ve katılımcıların yanıtları doğrudan kendi ifadeleriyle kaydedilmiştir. Kullanılan görüşme soruları aşağıda sunulmuştur:

1. Üretici yapay zekâ araçlarını sınıf ortamında kullanmaya dair bilgi ve deneyimleriniz nelerdir?
2. Sınıfınızda üretici yapay zekâ uygulamalarını kullanmayı denediniz mi? Eğer denediyseniz, hangi araçları kullandınız ve bu araçların öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?

3. Üretici yapay zekânın sınıf içi öğrenme süreçlerine olumlu ya da olumsuz katkılar sağladığını düşünüyor musunuz? Neden?
4. Bu teknolojiyi kullanırken karşılaştığınız güçlükler nelerdir?
5. Üretici yapay zekâ araçlarının kullanımı, öğretmenlik becerilerinizi ya da rolünüzü nasıl etkiledi? Bu teknolojinin öğretmenlik sürecini dönüştürdüğünü düşünüyor musunuz?
6. Üretici yapay zekânın, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonları, problem çözme yetenekleri ya da yaratıcılıkları üzerindeki etkilerine dair düşünceleriniz nelerdir?

3. BULGULAR

Katılımcıların üretici yapay zekâ araçlarını sınıf ortamında kullanmaya ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerine yönelik görüşleri analiz edildiğinde, elde edilen veriler temalar hâlinde gruplandırılmış ve aşağıda Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Yapay Zekâ Bilgi ve Deneyim Durumları

Tema	Kodlar	Katılımcılar	Frekans (f)
1. Deneyim Durumu	Deneyimim yok	K1, K4	2
	Henüz kullanmadım ama öğrenme aşamasındayım	K4	1
	Tam olarak bilgim yok, araştırıyorum	K7	1
2. Eğitimde Kullanım Alanları	Sunum hazırlama	K2	1
	Kitap seslendirme / yazma	K2, K5	2
	Metin/görsel üretimi	K2	1
	Soru hazırlama (ölçme-değerlendirme)	K2	1
	Tiyatro metinlerini seslendirme	K2	1
	Proje hazırlama	K2, K5	2
	Hikaye yazma / anlatma	K3, K5	2
	Problem çözme	K3	1
	E-twinning projelerinde kullanım	K5	1
3. Öğrenciye Katkı Sağlama	Öğrencinin zayıf yönlerini tespit etme	K3	1
	Karmaşık konuları daha kolay öğrenme	K3	1
	Öğrencilerin kendini tanıtmaya, yaratıcılık geliştirme	K5	1

Deneyim Durumu Teması: Katılımcıların önemli bir bölümü, üretici yapay zekâ araçlarını henüz sınıf ortamında doğrudan kullanmadıklarını dile getirmiştir (K1, K3, K4, K7). Bazı öğretmenler bu teknolojiyi öğrenme sürecinde olduklarını (K4), bilgi edinmeye çalıştıklarını ve araştırmalar yaptıklarını (K7) ifade etmiştir. Bu durum, öğretmenlerin üretici

yapay zekâya yönelik ilgisinin giderek arttığını, ancak uygulama sürecinde hâlen bir geçiş döneminin yaşandığını ortaya koymaktadır.

Eğitimde Kullanım Alanları Teması: Katılımcıların görüşlerine göre, üretici yapay zekâ araçlarının eğitim bağlamında farklı alanlarda kullanılabileceği yönünde çeşitli öneriler sunulmuştur. Sunum hazırlama, metin ve görsel üretimi, kitap yazma veya seslendirme, ölçme-değerlendirme sürecinde soru hazırlama, tiyatro metinlerinin canlandırılması, hikâye oluşturma, problem çözme ve e-Twinning projelerinde kullanım gibi örnekler verilmiştir (K2, K3, K5). Bu çeşitlilik, öğretmenlerin üretici yapay zekâyı esnek ve çok yönlü bir eğitim teknolojisi olarak algıladığını göstermektedir.

Öğrenciye Katkı Sağlama Teması: Bazı öğretmenler, üretici yapay zekâ teknolojilerinin öğrencilerin eksik yönlerinin belirlenmesinde ve karmaşık konuların daha anlaşılır hâle getirilmesinde katkı sağlayabileceğini belirtmiştir (K3). Öğrencilerin yaratıcı çalışmalara yönelerek kendilerini ifade etme becerilerini geliştirdikleri ve bu sayede özgüven kazandıkları da ifade edilmiştir (K5).

Avantajlar Teması: K6 tarafından dile getirilen zaman tasarrufu vurgusu, üretici yapay zekâ araçlarının öğretmenler için işleri kolaylaştıran pratik bir araç olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Bu görüş, öğretim süreçlerinin daha etkili ve verimli hâle getirilmesine yönelik beklentilerle örtüşmektedir.

Öğretmenlerin üretici yapay zekâya ilişkin farkındalıklarının arttığı, ancak sınıf içi deneyimlerinin henüz sınırlı kaldığı görülmektedir. Kullanım alanlarına ilişkin geniş bir bakış açısı mevcut olup, pedagojik katkılar da fark edilmiştir. Bu bulgular, üretici yapay zekânın eğitim ortamlarına etkin biçimde entegre edilebilmesi için öğretmenlere yönelik uygulamalı eğitimlerin, danışmanlık hizmetlerinin ve örnek içeriklerin sağlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların bu tema doğrultusunda ifade ettikleri görüşler aşağıda detaylandırılmıştır:

“Deneyimim yok” (K1)

“Üretici yapay zekâyı sınıf içinde kısa zamanda istenilen konuyla ilgili sunumlar hazırlama, kitap seslendirme, belirlenen bir konuda hızlı bir şekilde istediğimiz türde metinler ve görseller oluşturma, ölçme-değerlendirme sürecinde soru hazırlama, tiyatro türündeki metinleri istediğimiz kişilerin sesiyle ve istediğimiz dilde canlandırma, çeşitli alanlarda proje hazırlama gibi alanlarda kullanabiliriz.” (K2)

“Sınıf içinde kullanmadım, ama üretici yapay zekâ ile konuşma, hikâye, problem çözme, öğrencilerin zayıf taraflarını tespit ederek onların daha kolay öğrenmelerini sağlama da faydası vardır. Karmaşık konuları daha çabuk öğrenir.” (K3)

“Henüz bir deneyimim yok ancak öğrenme aşamasındayım” (K4)

“E-twinning projelerini yaparken kullanmaya başladım, kitap yazdık ve seslendirdik, öğrenciler kendilerini tanıttılar, çizimler yaptılar...” (K5)

“Zaman konusunda tasarruflu” (K6)

“Tam olarak bir bilgim yok, araştırıyorum” (K7)

Katılımcıların sınıf ortamında üretici yapay zekâ araçlarını kullanıp kullanmadıklarına ve bu araçların öğrencilere olan etkilerine ilişkin verdikleri yanıtlar temalar hâlinde incelenmiş olup, elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Yapay Zekâ Araçlarının Sınıfta Kullanım Durumu

Tema	Kod	Katılımcılar	Frekans (f)
1. Deneyenler	Denedim	K1, K2, K9	1
2. Denemeyenler (Açıkça)	Hayır	K3, K4	2
3. Denememiş ama İlgili	Henüz deneyimlemedim	K6, K5, K7	1

Deneyenler Teması: Bu temada yer alan katılımcılar, sınıf ortamında üretici yapay zekâ araçlarını doğrudan kullanma deneyimine sahip olan öğretmenlerdir. Sayıca az olmalarına rağmen, bu katılımcılar teknolojiye açık, yenilikçi yaklaşımları benimseyen ve dijital araçları öğretim sürecine entegre etme konusunda istekli bireylerdir. Bu öğretmenler, üretici yapay zekânın sınıf içi uygulamalarında öncü konumdadır.

Denemeyenler Teması: Katılımcıların önemli bir bölümü, üretici yapay zekâ araçlarını sınıf ortamında hiç kullanmadıklarını açıkça ifade etmiştir. Bu durum, bazı öğretmenlerin teknolojik yenilikleri sınıf pratiğine entegre etme konusunda çekinceler taşıdığını ya da yeterli bilgiye sahip olmadığını düşündürmektedir. Bu grup, farkındalık düzeyi düşük ya da teknolojik dönüşüme karşı mesafeli bir yaklaşım sergileyen öğretmen profiline işaret etmektedir.

Henüz Denememiş Ama İlgili Teması: Bu gruptaki katılımcılar doğrudan bir uygulama deneyimi yaşamamış olsalar da üretici yapay zekâyâ yönelik ilgi ve öğrenme isteği içinde olduklarını belirtmişlerdir. Bu öğretmenler, teknolojiyle etkileşime açık olmakla birlikte, uygulamaya geçişte daha fazla rehberliğe, örnek uygulamalara ve destekleyici materyallere ihtiyaç duymaktadır. Bu durum, teknoloji adaptasyonu sürecinde olan bir öğretmen profiline işaret etmektedir.

Toplam 9 katılımcıdan yalnızca 3'ü sınıfında üretici yapay zekâ uygulamalarını denediğini belirtmiştir. Bu oran %33,3'e karşılık gelmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu ise ya henüz bu teknolojiyi kullanmadığını ya da deneyimleme aşamasına geçmediğini ifade etmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin önemli bir kısmının üretici yapay zekâyı sınıf ortamına entegre etme konusunda çeşitli zorluklar yaşadığını ya da temkinli yaklaştığını göstermektedir. Katılımcı görüşlerine ilişkin detaylı bulgular aşağıda sunulmaktadır:

“Denedim” (K1)

“Evet denedik.” (K2)

“Hayır” (K3)

“Hayır” (K4)

“Hayır kullanmadım” (K5)

“Henüz deneyimlemedim” (K6)

“Hayır denemedim” (K7)

“Yapay zeka denedim” (K8)

Katılımcıların üretici yapay zekâ araçlarının sınıf içi öğrenme süreçlerine olan katkılarına ya da olası olumsuz etkilerine ilişkin değerlendirmeleri temalar hâlinde analiz edilmiş ve elde edilen veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Kullanılan Yapay Zekâ Araçları Ve Öğrenci Yansımaları

Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
1. Kullanılan Araçlar	Canva	K1, K6	2
	Storyjumper	K6	1
2. Öğrencilere Etkileri	ChatGPT	K6	1
	Eğlenme	K6	1
	Şaşırtma / ilgi çekici görseller	K6	1
	Dikkat çekme	K5	1
	Parçaları birleştirme becerisine katkı	K7	1
3. Kullanım Durumu / Niyet	Kullanmadım	K4, K8	2
	Denemedim ama faydalı olacağını düşünüyorum	K9	1
	Eğitim almayı düşünüyorum, örnek olmak istiyorum	K3	1
	Deneyip faydalarını paylaşmak istiyorum	K2	1

Kullanılan Araçlar Teması: Bazı katılımcılar, üretici yapay zekâ araçlarıyla gerçekleştirdikleri sınıf içi uygulamalara ilişkin doğrudan araç isimleri vererek deneyimlerini paylaşmıştır. En çok belirtilen araç Canva olup, iki katılımcı tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir (K1, K6). Bunun yanı sıra, özellikle görsel ve metin üretimi ile hikâye anlatımına yönelik Storyjumper ve ChatGPT gibi araçların da sınıf ortamında uygulandığı belirtilmiştir (K6). Bu durum, öğretmenlerin üretici yapay zekâ araçlarını yaratıcı öğretim etkinliklerine entegre etmeye başladığını göstermektedir.

Öğrencilere Etkileri Teması: Katılımcıların ifadelerine göre, yapay zekâ tabanlı uygulamaların öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yarattığı görülmektedir. Özellikle dikkat çekici görseller, eğlenceli içerikler ve şaşkınlık yaratan etkileşimlerin, öğrencilerin merak duygusunu harekete geçirdiği ve öğrenme süreçlerini desteklediği belirtilmiştir (K5, K6). K7, bu tür araçların öğrencilerin bilişsel becerilerinden biri olan “parçaları birleştirme” yeteneğinin gelişimine katkı sunduğunu vurgulamıştır.

Kullanım Durumu ve Niyet Teması: Katılımcıların çoğu, üretici yapay zekâ araçlarını henüz doğrudan kullanma fırsatı bulamadığını belirtmiş (K3, K4, K8, K9); ancak bu öğretmenlerden bazıları öğrenme isteği ve olumlu bir yaklaşım sergilemiştir. Örneğin, K3 üretici yapay zekâ araçlarını öğrenmenin hem çağın gerekliliklerini takip etmek hem de öğrencilere örnek bir model sunmak açısından önemli olduğunu ifade etmiştir. K2 ise bu araçları deneyimlemeyi planladığını ve edindiği faydalı sonuçları meslektaşlarıyla paylaşmak istediğini dile getirmiştir.

Bazı öğretmenler üretici yapay zekâyı sınıf etkinliklerinde aktif biçimde kullanmaya başlamış ve öğrencilerde dikkat çekici, motive edici sonuçlar elde ettiklerini gözlemlemiştir. Henüz deneyim yaşamayan öğretmenlerde ise yüksek düzeyde bir ilgi ve öğrenme arzusu gözlemlenmiştir. Bu durum, üretici yapay zekânın sınıf içi uygulamalara entegrasyonu konusunda olumlu bir gelişim zemininin mevcut olduğunu göstermektedir. Katılımcıların bu tema doğrultusunda verdikleri yanıtlar aşağıda sunulmuştur:

“Akıllı tahtada Canva programını kullandım” (K1)

“Deneyip faydalarını paylaşmak isterim” (K2)

“Ben deneyimlemedim ama yakın zamanda bununla ilgili eğitim almayı düşünüyorum. Çağı yakalayabilmek ve öğrencilerime bu konuda örnek olabilmek adına mühim olduğu kanaatindeyim.” (K3)

“Kullanmadım” (K4)

“Yapay zekâ öğrencilerin dikkatini çekme açısından gayet faydalı” (K5)

“Canva, Storyjumper, ChatGPT, çocuklar çok eğlenerek kullanıyorlar, özellikle etkinliklere uygun resimler yapması onları şaşırtıyor.” (K6)

“Parçaları birleştirmeye olan faydaları” (K7)

“Kullanmadım” (K8)

“Denemedim. Ama öğrencilere faydası olacağını düşünüyorum” (K9)

Katılımcıların üretici yapay zekâ araçlarını kullanırken karşılaştıkları güçlükler ve bu sürece ilişkin yaşadıkları deneyimler temalar hâlinde analiz edilmiş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Olumlu ve Olumsuz Etkiler Üzerine Öğretmen Görüşleri

Tema	Kodlar	Katılımcılar	f
1. Olumlu Katkılar	Öğrenci dikkatini artırır	K1, K8	2
	Öğrenmeye olumlu katkı sağlar	K1, K2, K6	3
	Düşünmeyi kolaylaştırır	K2	1
	Zaman kazandırır	K3	1
	Bireysel farklılıklara uygun içerik sunar	K3	1
	Öğrencileri takip etme ve ihtiyaçlara yanıt verme	K3	1

	Öğrenci ürün ortaya koyunca öğrenme artar	K6	1
	Bilgiye hızlı erişim	K8	1
	Kullanışlı	K7	1
2. Olumsuz Etkiler / Riskler	Yaratıcılığı azaltabilir	K3, K4	2
	Eleştirel düşünmeyi köreltebilir	K3	1

Katılımcıların büyük çoğunluğu, üretici yapay zekâ teknolojilerinin sınıf içi öğrenme süreçlerine çok boyutlu katkılar sunabileceği görüşündedir. Öğrencilerin derse olan dikkatini artırma, bilgiye erişimi kolaylaştırma, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun içerikler üretme imkânı sağlama ve öğrenci merkezli, üretime dayalı öğrenme ortamlarını destekleme gibi olumlu yönler ön plana çıkmıştır. Ayrıca, öğretim sürecinde zaman tasarrufu sağladığı, düşünsel süreçleri desteklediği ve öğrenmeyi daha etkili hâle getirdiği gibi katkılar da katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Bununla birlikte, bazı öğretmenler üretici yapay zekânın eğitim ortamlarında bilinçsiz kullanılması hâlinde birtakım riskler barındırabileceğine dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda, öğrencilerin düşünsel çaba harcamadan hazır bilgiye ulaşma eğiliminde olabileceği, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerinin zamanla zayıflayabileceği, öğrencilerin bireysel olarak yalnızlaşabileceği ve yapay zekâ kaynaklı yanlış bilgilere maruz kalabilecekleri gibi endişeler paylaşılmıştır. Bazı katılımcılar, üretici yapay zekânın öğretmenin rehberlik rolünü gölgede bırakmaması gerektiğini vurgulayarak, bu teknolojinin ancak pedagojik ilkelere uygun ve bilinçli bir şekilde kullanıldığında eğitim sürecine gerçek anlamda katkı sunabileceğini belirtmiştir.

Elde edilen bulgular, öğretmenlerin üretici yapay zekâyâ genellikle olumlu bir bakış açısıyla yaklaştığını ancak bu teknolojinin sınıf ortamına entegrasyonunda dikkatli, kontrollü ve pedagojik amaçlara uygun kullanımın önemsendiğini göstermektedir. Katılımcıların bu konuya ilişkin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Yapay zekanın hem öğrencilerin dikkatini çekmesi açısından hem de öğrenme süreçlerine olumlu katkılar sağlayacağını düşünüyorum.” (K1)

“Kesinlikle olumlu etkileri var. Düşünmeyi kolaylaştırıyor.” (K2)

“İlk başta zamandan tasarruf ederiz yapay zekâyı kullanarak. Her öğrencinin öğrenme sürecinde zeka ve ilgi alanları farklıdır. Her bir öğrencinin zeka alanına ve ilgisine yönelik materyaller hazırlamamıza katkı sağlar. Öğrencilerimizi daha yakından takip etme imkanı sağlar ve onların ihtiyaçlarına hızlı bir şekilde cevap vermemize yardımcı olur. Dezavantajları olarak da öğrenciyi hazırcılığa alıştırmak. Yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi köreltebilir. Asosyal bireyler olmaya itebilir.” (K3)

“Öğrencinin yaratıcılığının ve araştırma özelliğini azaltır. Öğrencinin yanlış bilgi edinmesine neden olabilir. Öğrenciyi yalnızlaştırabilir.” (K4)

“Olumsuz yönleri illaki var, çocukların bu yönteme alışmaları diğer yöntemleri sıkıcı hale getirebiliyor.” (K5)

“Yerinde kullanıldığı sürece olumlu sonuçları var, aldık da. Çocuk uğraşıp bir ürün ortaya koyduğunda öğreniyor, mutlu oluyor.” (K6)

“Bir tık öğretmenin önüne geçse de kullanışlı.” (K7)

“Bilgiye daha hızlı ulaşabiliriz, çocukların dikkat düzeyleri biraz daha artabilir.” (K8)

“Kullanılan her araç ya da malzeme gibi yapay zekanın da eğitim ve öğretimde amaç değil araç olarak kalmasını tercih ederim. Hiçbir araç gereç sınıf içindeki birebir etkileşimin önüne geçemez.” (K9)

Katılımcıların üretici yapay zekâ kullanımının kendi öğretmenlik rolleri ve mesleki becerileri üzerindeki etkilerine ilişkin değerlendirmeleri analiz edilmiş ve elde edilen bulgular temalar hâlinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Yapay Zekâ Kullanımında Yaşanan Zorluklar

Tema	Kod	Katılımcılar	f
1. Kullanılmamış / Deneyimsizlik	Kullanmadım / Kullanmadım ifadesi	K1, K2, K8	3
	Denedikten sonra yorum yapacağım	K3	1
	Henüz deneyimlemedim	K4	1
2. Teknik Güçlükler	İlk kullanımda zorluk, zamanla öğrenme	K6	1
	Terimlerin anlaşılmasında zorluk	K7	1
3. Zorluk Yaşanmadı	Hiçbir zorluk yaşanmadı (Olmadı)	K5	1

Katılımcıların çoğunluğu, üretici yapay zekâyı henüz aktif olarak kullanmadıklarını ya da bu konuda deneyim kazanma sürecinde olduklarını ifade etmiştir. “Kullanmadım”, “henüz deneyimleme fırsatım olmadı” ve “önce denemem gerek” gibi ifadeler, öğretmenlerin önemli bir kısmının bu teknolojiyi uygulama düzeyinde henüz yeterince kullanmadığını göstermektedir.

Buna karşın, deneyim sahibi olan bazı öğretmenler uygulamaya ilişkin farklı görüşler dile getirmiştir. Örneğin, bir katılımcı ilk kullanım sırasında bazı zorluklarla karşılaştığını, ancak zamanla uygulamayı keşfederek kullanım sürecini kolaylaştırdığını belirtmiştir. Bir başka katılımcı, üretici yapay zekâ araçlarında karşılaştığı bazı teknik terimlerin anlaşılabilirliğinin düşük olmasının süreci zorlaştırdığını ifade etmiştir. Buna karşın, bir katılımcı ise kullanım sürecinde herhangi bir güçlük yaşamadığını ve sistemi rahatlıkla kullandığını belirtmiştir.

Bulgular, öğretmenlerin üretici yapay zekâyı kullanma düzeylerinde belirgin bir farklılık olduğunu ve özellikle teknik bilgiye dayalı alanlarda destekleyici eğitim ihtiyacının sürdüğünü ortaya koymaktadır. Katılımcıların bu temaya ilişkin görüşleri aşağıda detaylı şekilde sunulmuştur:

“Kullanmadım” (K1)

“Yapay zekâyı kullanmadım” (K2)

“Denedikten sonra yorum yapacağım aslında” (K3)

“Henüz deneyimlemedim.” (K4)

“Olmadı” (K5)

“İlk kullanımlarda biraz zorlanıyorum, zamanla kurcaladıkça özelliklerini öğrendikçe daha rahat kullanmaya başlıyorum.” (K6)

“Bazı terimler” (K7)

“Kullanmadım” (K8)

Katılımcıların, üretici yapay zekâ teknolojilerinin ilkökul öğrencilerinin öğrenme motivasyonu, problem çözme becerileri ve yaratıcılık gelişimi üzerindeki etkilerine yönelik düşünceleri temalar hâlinde analiz edilmiş ve elde edilen bulgular aşağıda tablo şeklinde sunulmuştur.

Tablo 6. Yapay Zekânın Öğrenciler Üzerindeki Etkileri

Tema	Kod	Katılımcılar	f
1. Olumlu Etkiler	Görsel-işitsel öğrenmeye katkı	K1	1
	Yaratıcılık ve merakı destekler	K2	1
	Problem çözmede farklı bakış açıları sağlar	K8	1
	Motivasyonu artırır	K6, K8, K9	3
	Kalıcı öğrenmeye katkı sağlar	K6	1
	Dersleri zevkli hâle getirir	K6	1
	Öğrencilere test/ödev desteği sağlar	K4	1
2. Potansiyel Olumsuz Etkiler	Eleştirel düşünme ve yaratıcılığı köreltebilir	K3, K7	2
	Araştırma çabasını azaltabilir	K3, K7	2
	Motivasyon açısından tek başına yeterli olmayabilir	K3	1
3. Deneyimsizlik / Kararsızlık	Henüz yorum yapmak istemiyor	K5	1

Katılımcıların büyük bir bölümü, üretici yapay zekâ teknolojilerinin ilkökul düzeyindeki öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yaratabileceği görüşündedir. Bu olumlu katkılar arasında öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarının artması, görsel ve işitsel uyarılarla desteklenen içeriğin öğrenmeyi kolaylaştırması, problem çözme yeteneklerinin gelişmesi ve kalıcı öğrenmenin desteklenmesi gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin derse daha aktif katılım sağladığı ve teknolojiye duydukları ilgi sayesinde derslerin daha keyifli bir hâl aldığı da vurgulanmıştır.

Öte yandan, bazı katılımcılar üretici yapay zekâ kullanımının öğrencilerin yaratıcı düşünme, araştırma yapma ve çaba gösterme becerileri üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceğine dikkat çekmiştir. Özellikle bilgiye hızlı ve zahmetsiz erişim olanağının, öğrencilerin eleştirel düşünme ve analitik becerilerini geliştirmelerini engelleyebileceği

yönünde endişeler dile getirilmiştir. Ayrıca, bir katılımcı bu konuyla ilgili henüz yeterli deneyim sahibi olmadığını belirterek görüş bildirmemeyi tercih etmiştir.

Genel bulgular değerlendirildiğinde, üretici yapay zekânın ilkökul öğrencilerinin öğrenme süreçlerine olumlu katkılar sunabileceği düşünülmekte; ancak bu katkıların sürdürülebilir ve sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için pedagojik yönlendirme ve dengeli kullanımın gerekliliği vurgulanmaktadır. Katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Yapay zekâ içerikleri daha çok görsel ve işitsel duylara hitap ettiği için özellikle ilkökul öğrencilerinin öğrenme ve problem çözme süreçlerini kolaylaştıracaktır diye düşünüyorum.” (K1)

“İlkökul öğrencileri değişikliğe ve yaratıcılığa açıktır. Onlarla farklı kollardan bilgiler sunduğumuzda bunu kolayca alabilecek merak sahipler.”(K2)

“Yukarıda belirttiğim gibi ilkökul düzeyindeki bir öğrenci için yapay zekanın birçok faydasının yanı sıra öğrencinin motivasyonu noktasında başına yeterli olamaz. Yapay zekâyı kullanarak bilgiye, sunuya kolayca ulaşacakları için eleştirel düşünmeyi, araştırmayı ve yaratıcılığı köreltecektir.” (K3)

“Sınav hazırlama, öğrencilere test oluşturma, öğrencilere destek olabilir. Öğrencinin ödev yaparken bilemediği sorulara hemen cevap alabilir.” (K4)

“Henüz deneme aşamasında olduğum için bu konuda yorum yapmak istemiyorum.” (K5)

“Öğrenciler yapay zekâ ile etkinlik yapmayı çok seviyor. Kullanmaktan zevk alıyorlar. Dersler daha zevkli işleniyor ve öğrenci işin içinde olduğu için kalıcı öğrenme sağlıyor.” (K6)

“Kısa yoldan öğrenme olduğu için çaba denen durumu kısıtlanmış olur.” (K7)

“Motivasyonla artar. Problemlere farklı açılarda çözüm bulmaya çalışabilir.” (K8)

“Öğrencileri olumlu yönde etkileyeceğini, destekleyici bir başka unsur olacağını düşünüyorum.” (K9)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulguları, ilkökul öğretmenlerinin üretici yapay zekâ teknolojilerine yönelik ilgi–deneyim uçurumu yaşadığını göstermektedir. Dokuz katılımcıdan yalnızca üçü üretici yapay zekâyı doğrudan sınıflarında kullanmıştır; buna karşın hem “denemeyen” hem de “henüz denememiş ama ilgili” gruplarında güçlü bir öğrenme isteği öne çıkmıştır. Benzer “erken merak–sınırlı uygulama” ikilemi, Türkiye’de sınıf öğretmenleriyle yürütülen güncel çalışmalarla da örtüşmektedir (Kurtde Fidan ve Kayar, 2025)

Katılımcılar ilk kullanımda teknik terimlerin karmaşıklığı ve yeterli rehberlik eksikliğini başlıca zorluklar olarak tanımlamıştır. Öğretmen eğitimcilerinin de benzer biçimde “hazır içerik

bolluğu, ama kılavuz eksikliği” ikilemi yaşadığı, JDET’de rapor edilen nicel bulgularla paraleldir. 792 öğretmenin dâhil olduğu çok daha geniş ölçekli bir araştırma da (Çukurova vd., 2023) öğretmenlerin üretici yapay zekâyı benimsemesinde en güçlü belirleyicinin yük getirmeden iş akışını kolaylaştırma ve güvenilen destek mekanizmaları olduğunu ortaya koymuştur.

Çalışmamızda üretici yapay zekâ kullanan öğretmenler, özellikle Canva, Storyjumper ve ChatGPT ile:

- Öğrencilerin dikkatini artırma,
- Bireyselleştirilmiş görsel-işitsel içerik üretme,
- Problem çözme ve parçaları birleştirme becerilerini geliştirme

gibi katkılar gözlemlemiştir. Sistemantik bir derlemede ChatGPT’nin özellikle üst-düzey bilişsel performansı güçlendirebildiği, ancak etkisinin öğretmen rehberliğiyle anlamlı biçimde arttığı vurgulanmaktadır (Pellas ve Stalikas, 2024). Benzer şekilde Nature Portfolio’da yayımlanan deneysel bir çalışma, öğretmen eğitiminde ChatGPT destekli öğrenenlerin yüksek basamaklı düşünme testlerinden daha yüksek puan aldığı sonucuna ulaşmıştır. Bulgularımızdaki “motivasyon ve kalıcı öğrenme” vurgusu, bu nicel sonuçları nitel boyutta desteklemektedir.

Öğretmenlerin belirttiği en önemli riskler şunlardır:

- Hazırcılığa yol açma ve yaratıcı-eleştirel düşünmeyi köreltme
- Yanlış bilgi üretimi
- Öğrencilerin yalnızlaşması ve sosyo-duygusal etkileşimin zayıflaması

Bu endişeler, hem Pew Research’ün 2023 sonu anketinde ABD’li K-12 öğretmenlerinin dörtte birinin üretici yapay zekâyı “zararları faydalarından fazla” görmesiyle hem de Güney Kore’de 100 öğretmenle yapılan karma yöntemli çalışmadaki “AI’nin sosyo-duygusal eksikliği” bulgularıyla tutarlıdır (Oh ve Ahn, 2024).

Türk öğretmenlerine odaklanan yakın tarihli bir araştırma da (Yılmaz ve Görkem, 2024) üretici yapay zekânın öğrencilere eleştirel sorgulama alışkanlığı kazandırmada yetersiz kalabileceği endişesini ortaya koymuştur. Bu ortak temalar, pedagojik sınırların net çizilmesi gerektiğini göstermektedir.

Katılımcıların bir kısmı üretici yapay zekânın rutin işleri otomatikleştirerek onlara “daha fazla rehberlik ve duygusal destek zamanı” sağladığını belirtmiştir. Avustralya’da 20 000 öğrencilik bir pilot çalışmada öğretmenlere haftada yaklaşık beş saat kazandırdığı raporlanan EdChat uygulaması, zaman tasarrufu iddiasını uluslararası bağlamda destekler. Ancak öğretmenler “üretici yapay zekâ öğretmenin önüne geçmemeli” görüşünde birleşmiştir. Bu, Imagine Learning’in küresel öğretmen anketinde dile getirilen “AI yardımcı; öğretmen merkezi” ilkesini yansıtmaktadır.

Üretici yapay zekâ sınıf içi senaryolarla uygulamalı öğretime dâhil edildiği modüler eğitim programları geliştirilmelidir (Kurtde Fidan ve Kayar, 2025). Öğretmenlerin dile getirdiği yanlış bilgi ve mahremiyet endişelerini azaltmak için MEB düzeyinde açık etik rehberler yayımlanmalıdır. Üretici yapay zekâyı etkin kullanan öncü öğretmenler, meslektaşlarına mikro-akran eğitimi sunarak deneyim paylaşımını hızlandırabilir (Çukurova vd., 2023). Üretici yapay zekâ destekli etkinlikler, işbirlikli öğrenme ve yüz yüze tartışma oturumlarıyla mutlaka tamamlanmalıdır (Oh ve Ahn, 2024). Öğrenci motivasyonu ve yaratıcı performans üzerindeki uzun erimli etkileri izleyen karma yöntemli çalışmalar teşvik edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Ağmaz, S., ve Ergüleç, S. (2024). *Öğretimde yapay zekâ uygulamaları hakkındaki sınıf öğretmenleri görüşleri. İstanbul Eğitim Dergisi, 1(1)*, 98–120.
- Cukurova, M., Miao, X., ve Brooker, R. (2023). *Adoption of artificial intelligence in schools: Unveiling factors influencing teachers' engagement* [arXiv:2304.00903].
- Hicks, M. (2025, Şubat 12). *Student, teacher AI use continued to climb in 2023-24 school year. K-12 Dive.*
- Imagine Learning. (2024). Teachers' perceptions of AI in the classroom. <https://www.imaginelearning.com/> Imagine Learning
- Kaufman, J., Steiner, E., ve Doan, S. (2025). *More districts are training teachers on artificial intelligence* (RAND Research Report No. RRA956-31). RAND Corporation.
- Kurtde Fidan, N., ve Kayar, İ. (2025). Sınıf öğretmenlerinin yapay zekâyı bakışı: Uygulamaları, gelecek planları ve endişeleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 16(1)*, 1745-1773.

- Lee, S., ve Huang, Y. (2025). Primary school teachers' perceptions towards the use of generative AI. *International Journal for Learning, Lifelong and Society*, 14(2), 112–130.
- Oh, S.-y., ve Ahn, Y. (2024). *Exploring teachers' perception of artificial intelligence: Socio-emotional deficiency in human-AI complementarity*. *arXiv*.
- Pellas, N., ve Stalikas, A. (2024). *The use of ChatGPT in teaching and learning: A systematic review*. *Frontiers in Education*, 9, Article 1328769.
- Pew Research Center. (2024). *A quarter of U.S. teachers say AI tools do more harm than good in K-12 education*. Pew Research Center.
- South Australian Department of Education ve News Corp Australia. (2025, 27 Mayıs). How AI is helping teachers in our schools. *The Advertiser*.
- Stavridou-Louca, S., ve Kourou, N. (2024). Generative AI in teacher education: Teacher educators' perception and preparedness. *Journal of Digital Educational Technology*, 4(2), 45-60.
- U.S. Department of Education, Office of Educational Technology. (2023). *Artificial intelligence and the future of teaching and learning: Insights and recommendations*. Washington, DC: Author.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2022). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B., ve Görkem, M. (2024). Yapay zekânın eğitime yansımaları: Öğretmenlerin bakış açıları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 38(2), 101-120.